

BACHELOR I SYKEPLEIE VED INSTITUTT FOR HELSEFAG

Utdanningens faglige profil

Å pleie syke hører til det allmenne i livet og har vært praktisert i alle kulturer gjennom historien. Utviklingen av sykepleie i Norge har inngått i samfunnsprosesser fra midten av 1800-tallet, og grunnlaget for den moderne sykepleien må ses i lys av sosiale endringer og medisinsk utvikling frem til vår tid. Sykepleie som *omsorgsyrke* og *fagutdanning* ble sterkt inspirert av engelske Florence Nightingale (1829–1910) og den tyske protestantiske diakonissesykepleien som fikk fotfeste i Norge fra 1868. Fra ca. 1950 ble det økende oppmerksomhet omkring selvstendigjøring av sykepleie som fag med fokus på arbeidsmetoder, kunnskapsgrunnlag og kunnskapsutvikling. Teoriutvikling, sykepleiemodeller og sykepleiefilosofi, samt fremming av sykepleieprosessen bidro sterkt til dette. I de senere år har forskning fått mer og mer plass i fagutviklingen.

Bachelor i sykepleie ved Institutt for helsefag vil styrke og fremme en ansvarlig og medmenneskelig sykepleie som er grunnlagt på omsorgsfilosofi, kulturforståelse, mellommenneskelig samspill og særtrekk ved sykepleierens særegne funksjon og ansvarsområde i samfunnet. Viktige «kunnskapssøyler» utgjøres av kunnskaper hentet fra sykepleievitenskap, naturvitenskap, samfunnsvitenskap og humanvitenskap.

Utdanningen henter inspirasjon fra den engelske sykepleiepioneren Florence Nightingale (1820–1910), den amerikanske sykepleieteoretikeren Virginia Henderson (1897–1966), den amerikanske psykiatriske sykepleieren Joyce Travelbee (1926–1973), den norske sykepleieren og filosofen Kari Martinsen (f.1943) og den finske sykepleieren og teoretikeren Katie Eriksson (f. 1943).

Sentrale verdier, begreper og fenomener i sykepleie og sykepleierutdanning

Sykepleie

Sykepleie er et omsorgsyrke og en samfunnstjeneste som er grunnlagt på et humanistisk menneskesyn. Sentrale verdier er barmhjertighet, omsorg og respekt for menneskets iboende verdighet. I sykepleie ytes omsorg til mennesker uavhengig av kjønn, alder, sosial status og etnisitet, og sykepleiere har sitt virkeområde innen alle deler av helsetjenesten. Sykepleie forholder seg til pasienten på en helhetlig måte ut fra hvordan det erfarer å være syk. Sykepleie innebærer å lindre

pasientens opplevelse av lidelse, understøtte opplevelsen av mening og livsvilje, og hjelp til å mestre livssituasjonen. Sykepleie tar hensyn til pasientens og pårørendes livshistorie, livserfaringer, betydningsfulle relasjoner og verdier.

Sykepleier

Sykepleieren anerkjenner menneskets sårbarhet når helsesvikt og sykdom oppstår, og erkjenner sitt særlige ansvar for å verne om verdiget og ivareta omsorg gjennom gode relasjoner, en moralsk og faglig forsvarlig praksis, og praktisk tilrettelagt sykepleie. Sykepleieren skal i møte med pasienten eller pasientgrupper ha fokus på å fremme og ivareta verdigheten til pasienten. Dette innebærer å støtte mennesket til selv å ivareta sin verdighet i møte med sykdom og lidelse. Sykepleieren skal imøtekomme sårbare grupperes særskilte behov for helse- og omsorgstjenester og bidrar til prioriteringer som tilgodeser pasienter med størst behov for sykepleie.

Omsorg

Omsorg er et grunnvilkår ved livet. Omsorg innebærer å sørge for den andres livsvilkår på en uegennyttig måte. Omsorg er relasjonell, moralsk og praktisk. Omsorg omfatter så vel vilkårene for omsorg som omsorgshandlinger. Sykepleie er ikke det samme som omsorg, men omsorg inngår i all sykepleie. Utøvelse av profesjonell omsorg fordrer således varhet og respekt for den andres grenser.

Verdighet

Verdighet er et sentralt menneskelig fenomen og menneskets iboende verdighet gjelder fra unnfangelse til død. Verdighet er både subjektivt og objektivt. Objektiv verdighet er en iboende verdighet vi har i kraft av å være menneske. Den subjektive verdigheten er den enkeltes opplevelse av sin verdighet. For å oppleve seg verdig må man bli behandlet med verdighet av andre, samtidig kan mennesket også selv ivareta sin egen verdighet. Pasientgrupper og enkeltpasienter kan erfare at deres verdighet krenkes i møte med sykdom og lidelse, og i møtet med helsevesenet.

Helse

Helse er mer enn fravær av sykdom og rommer fysisk, psykisk, åndelig og sosialt velbefinnende. Helse er både en menneskerett og en kvalitet ved livet som setter mennesket i stand til meningsgivende livsutfoldelse og til å takle dagliglivets utfordringer og påkjenninger. Et hvert individ står i fare for å miste sin helse og funksjonsevne når trussel om sykdom oppstår og når sykdom og lidelse rammer.

Sykdom

Sykdom oppstår når mennesket utsettes for indre og ytre påkjenninger, forstyrrelser og traumer som truer opprettholdelsen av individets normale funksjoner. Sykdom gir dermed opphav til ulike medisinske tilstander og til lidelse. Sykdom og lidelse innvirker på hele mennesket og påvirker dets

samspill med omgivelsene. Sykdom defineres således ikke bare ut fra objektive tegn, men er også en subjektiv opplevelse og er kulturelt betinget.

Lidelse

Lidelse er en del av livets grunnvilkår. Lidelse kan erfares av den enkelte og av grupper av mennesker, både nasjonalt og globalt. Mennesket kan oppleve lidelse, men samtidig ha helse og glede. Lidelse har ulike ansikter og viser seg i ulike kontekster. Det kan handle om sykdomslidelse, pleielidelse og eksistensiell lidelse. Lidelse viser seg på ulike måter i spennet mellom velferd og fattigdom, barndom og alderdom, makt og avmakt, sårbarhet og styrke.

Kunnskaper i sykepleie

Faglig forsvarlig og omsorgsfull sykepleie bygger på et bredt kunnskapsgrunnlag som fordrer en treårig bachelorutdanning. Sykepleie læres gjennom begrepslig forståelse og teoretisk kunnskapstilegnelse, relasjonell erfaring og praksis i et tett samspill. Læring skjer i sosiale relasjoner og studentens danning finner sted i møte med sykepleiefagets verdigrunnlag og gjennom erfaring og tilbakemelding fra veiledere, praksis og medstudenter.

SLUTTKOMPETANSE BACHELORGRAD SYKEPLEIE

Formålet med sykepleierutdanningen er å utdanne yrkesutøvere som er kvalifisert for sykepleiefaglig arbeid i alle ledd av helsetjenesten, i og utenfor institusjoner. Pleie, omsorg og behandling utgjør hjørnesteinene i sykepleierens kompetanse. Sykepleieren forholder seg til pleie og kontinuerlig omsorg for den syke ut fra hvordan det erfares å være syk, og ut fra kunnskap om de enkelte sykdommers årsak, diagnostikk og prognose. Sykepleierne skal også ha kompetanse i forhold til helsefremmende og forebyggende arbeid, undervisning og veiledning, forskning og fagutvikling, kvalitetssikring, organisering og ledelse. De skal ha kunnskap om helsepolitiske prioriteringer og juridiske rammer for yrkesutøvelsen. Utdanningen skal baseres på yrkesetiske retningslinjer og fremme en flerkulturell forståelse av helse og sykdom. Kilde: Rammeplan for sykepleierutdanning 2008, s.4 – 5.

Studiet skal danne og utdanne sykepleiere med tydelig sykepleiefaglig identitet og kompetanse som styrkes og videreutvikles i tverrprofesjonelt samarbeid. Yrkesutøvelsen skal baseres på kunnskap og forståelse for utfordringer og oppgaver i velferdssamfunnet som helhet. Studieprogrammet realiseres i forpliktende samspill mellom utdanning og arbeidsliv. Kilde St.meld. St.13, 2011–2012.